

Hugo Bouter

Johannes de Doper en zijn profetie over Christus als het Lam van God

'Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'.

Johannes 1:29, 35

Johannes en Jezus

Johannes de Doper was de *voorloper* van de Messias: hij vestigde de aandacht van zijn hoorders niet op zichzelf, maar op de Heer Die *na hem* zou komen en de voorrang *boven hem* had (Joh. 1:15, 27, 30). Johannes was slechts de heraut van de Messias, de stem van een roepende in de woestijn, die de komst van zijn Heer aankondigde (vgl. Jes. 40:3; Mal. 3:1; 4:5-6). Johannes wees op Hem Die eerder en meerder was dan hijzelf. Christus was *boven* allen en Hij moest *meer*, maar de wegbereider zelf *minder* worden (Joh. 3:30-31).

Johannes had kunnen wijzen op zijn familiebanden met de Messias (hun moeders waren immers verwanten, Luk. 1:36), maar dat deed hij niet. Johannes cijferde zichzelf weg, hij wilde Christus eren. Reeds in de moederschoot sprong hij van vreugde op, toen zijn moeder de groet van Maria hoorde. Later verblijdde hij zich over de stem van Christus, die hij beschouwde als 'de stem van de Bruidegom' (Joh. 3:29). Elizabeth noemde Maria 'de moeder van mijn Heer' (Luk. 1:43). Christus is de Heer, de Kurios, en voor Hem moet elke knie zich buigen. Hij is de Zoon van God, Die in het vlees *gekomen* is (d.i. het bewijs van Zijn Godheid, Zijn eeuwige pre-

existentie). Deze belijdenis is van groot belang tegenover dwaalleraars (vgl. 1 Joh. 4:1-3).

Daarom doopte Johannes eigenlijk niet tot zijn eigen naam. De doop van Johannes was een doop van bekering; hij diende ertoe een overblijfsel van het volk in berouw en boete klaar te maken voor de komst van de Messias. Kortom, zoals de engel Gabriël tegen Zacharias zei: '(...) om *de Heer* een toegerust volk te bereiden' (Luk. 1:17). Bovendien had God, Die Johannes had gezonden om te dopen met water, van tevoren tegen hem gezegd: 'Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, *Die* is het (...)' (Joh. 1:33). Daarom zei Johannes ook tegen zijn hoorders: deze Doping is meerder dan ik, die slechts ben gezonden om te dopen *met water*.

In dit verband gebruikte Johannes meerdere belangrijke titels die de heerlijkheid van de Heer omschrijven. Wie was de Heer Die na hem kwam? De Messias is:

1. Hij Die Zelf doopt (niet met water, maar) *met de Heilige Geest* (vs. 33);
2. Hij is de Zoon van God (vs. 34);
3. Hij is het Lam van God (vs. 29, 36).

Dit laatste onderwerp heeft nu onze aandacht. Zodra de Heer was gedoopt en uit het water opsteeg, ging de hemel voor Hem open en daalde de Heilige Geest in lichamelijke gedaante – als een duif – op Hem neer (Matt. 3:16-17; Luk. 3:21-22). Toen wist Johannes zeker dat *Hij* de komende Christus was. Er was geen twijfel mogelijk dat *Hij* Degene was, Die de Zijnen zou dopen met (of: in) de Heilige Geest. Dit was de beloofde Messias, Die na hem kwam maar eerder was dan hijzelf – want Hij is God, te prijzen tot in eeuwigheid (Rom. 9:5)! Bovendien klonk er bij Jezus' doop een stem uit de hemel, die zei: 'Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden' (Matt. 3:17). God Zelf hechtte op die manier het zegel van Zijn goedkeuring aan Zijn Zoon en vond Zijn welbehagen in Hem. Op dat moment kon Johannes niet langer zwijgen en riep hij uit: '*Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt*' (Joh. 1:29). Wat houdt deze uitspraak in?

Zien op Jezus

Zoals gezegd heeft Johannes de aandacht van de mensen en van zijn eigen discipelen niet op zichzelf, maar op *Christus* willen vestigen. Vandaar de oproep: Zie op Hem, het Lam van God! Die oproep is nog steeds van kracht. Wij moeten zien op Jezus, en op Jezus alleen. Wij moeten Hem aanschouwen en beschouwen, terwijl wij van alle andere dingen afzien en ons oog uitsluitend op Hem gericht houden (vgl. Hebr. 3:1; 12:2-3). In Hem alleen is het heil te vinden. Bij Hem is er

verlossing en vergeving van zonden, bij Hem is er vrijspraak en rechtvaardiging, bevrijding van de macht van de zonde en eeuwig leven te vinden. Laten wij daarom zien op Hem.

Wij moeten (1) *als verloren zondaars* op Hem zien om gered te worden, om het leven en het heil in Hem te vinden. Maar wij moeten ook (2) *als verlost* op Hem blijven zien. Wij mogen Hem niet uit het oog verliezen. *Hij* moet ons hart en ons leven vullen, en als volgelingen van Hem moeten wij Hem steeds in het oog houden.

Maar er is nog iets: zowel Zijn *Persoon* als Zijn *werk* zijn van het grootste belang. De gedachte van het zien op (1) Zijn heerlijke Persoon vinden wij speciaal in vers 36, terwijl het in vers 29 meer gaat om (2) de verlossing die er is in Zijn bloed, het werk dat Hij heeft volbracht. Want Hij is het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.

Wanneer droeg Christus de zonden?

Vaak wordt Johannes 1:29 zó uitgelegd dat Christus bij Zijn doop al de Zondendrager werd, onze zonden toen reeds op Zich nam en die wegdroeg naar of tot op het kruis. Maar dit is een ernstig misverstand, dat zowel afbreuk doet aan Christus' reine mensheid als aan de kracht van de verzoening die Hij tot stand bracht op het kruis. Tijdens Zijn leven op aarde kende Hij een voortdurende, ononderbroken gemeenschap met de Vader, Die telkens vol welbehagen op Hem neerzag. Zou dat mogelijk zijn geweest wanneer Christus vanaf Zijn doop reeds beladen was met onze zonden? God kan toch geen gemeenschap hebben met het kwaad?

Daarom moeten wij deze gedachte van de hand wijzen. Christus kon zeggen: 'Hij die Mij heeft gezonden, is *met* Mij. Hij heeft Mij *niet alleen* gelaten, omdat Ik altijd doe wat Hem welbehaaglijk is' (Joh. 8:29). Zijn reine en smetteloze leven kende geen spoor van zonde, maar op Golgotha heeft Hij inderdaad onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout (1 Petr. 2:24). Toen werd Hij onder de overtreders geteld en heeft Hij veler zonden gedragen (Jes. 53:12). Dit 'dragen' heeft de zin van 'uitboeten'. Het is een term die ontleend is aan het *opofferen* van offeranden op het altaar. Toen Christus de Zondendrager werd en tot zonde werd gemaakt in de drie uren van duisternis, moest God Zijn aangezicht voor Hem verbergen en

onderging Hij het oordeel van de godverlatenheid – maar niet eerder! Daarom zijn de bewoordingen van Zondag 15 van de Heidelbergse Catechismus, dat Christus ‘den gansen tijd Zijns levens op de aarde, maar inzonderheid aan het einde Zijns levens, den toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft’ niet correct. Het lijden voor onze zonden in het oordeel van God bleef duidelijk beperkt tot het kruis.

Voor wie droeg Christus de zonden?

Christus is het Lam dat de zonde (enkelvoud!) van de wereld wegneemt. In 1 Johannes 2:2 wordt Hij dan ook het *Zoenoffer* of de *Verzoening* voor de hele wereld genoemd. Dit thema van de veelomvattendheid van het verzoeningswerk heeft ook aanleiding gegeven tot veel misverstanden. Enerzijds is het werk van Christus toereikend voor álle zonden van álle mensen, maar anderzijds krijgen alleen diegenen die geloven daadwerkelijk deel aan de verzoening met God. Zij die Christus verwerpen, zullen zelf moeten boeten voor hun zonden. Hoewel het aanbod van Gods genade reëel en universeel is, leert de Schrift geen ‘alverzoening’ (d.i. de leer dat uiteindelijk de hele schepping met God verzoend zal worden, inclusief de engelen die gevallen zijn) en ook geen ‘algemene verzoening’ (d.i. de leer dat de verzoening voor allen een voldongen feit is en de plaatsvervanging zich niet beperkt tot de uitverkorenen).

Wij kunnen bij deze verzen in het evangelie en in de eerste brief van Johannes echter wel denken aan de toekomstige herschepping van alle dingen: het wegdoen van de zonde uit de kosmos en het tot stand brengen van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont. Christus’ werk als het Lam van God is hiervan de grondslag (vgl. Kol. 1:20). Zij ‘die onder de aarde zijn’ (Fil. 2:10), de verlorenen en de gevallen engelen, hebben echter geen deel daaraan. Hun deel is in de poel van vuur.

Tweemaal riep Johannes de Doper zijn discipelen ertoe op te *zien* op het Godslam. Alleen in Johannes 1:29 lezen wij de toevoeging: ‘(...) dat de zonde van de wereld wegneemt’. Het gaat hier dus om de uitgestrektheid van het *werk* van Christus – tot en met de herschepping van alle dingen –, terwijl het in Johannes 1:36 gaat om de heerlijkheid van Zijn *Persoon*. Wanneer wij deel hebben gekregen aan het resultaat van Christus’ verzoeningswerk en in het geloof ons oog hebben gericht op Hem en Zijn volbrachte werk, dan zullen onze ogen ook opengaan voor Zijn *persoonlijke* glorie. Zijn heerlijkheid trok twee van Johannes’ discipelen zó aan, dat zij als vanzelfsprekend de Heer *navolgden* en voortaan bij Hem wilden *verblijven*

(Joh. 1:37vv.). Dat is de normale geestelijke groei die een gelovige doormaakt, nadat hij zich tot Christus weet aangetrokken. Als wij bij Hem *blijven* en in gemeenschap met Hem leven, zullen wij steeds meer onder de indruk komen van Wie Hij is, van alle verschillende aspecten van Zijn heerlijkheid.

Christus is het Lam van God

Christus is het Lam van God en de Verzoener van onze zonden. Hij is niet slechts *een* Lam, maar Hij is *het* Lam. Hij heeft een uniek werk volbracht op het kruis van Golgotha, een werk dat nooit meer herhaald hoeft te worden. Zij die door Hem tot God naderen, zijn eens voor altijd verzoend, voor eeuwig gereinigd en geheiligd. Dat is het onderwijs van de brief aan de Hebreeëen.

Christus is het *ware* Offerlam; en Hij is gekomen in de volheid van de tijd (Gal. 4:4), de tijd die door God tevoren was bepaald en die om zo te zeggen het centrum en het hoogtepunt van de wereldgeschiedenis was. Alle honderdduizenden lammeren die onder het oude verbond waren geofferd, waarvan het bloed slechts tijdelijk de zonden kon bedekken, wezen heen naar dit Lam: het Lam van *God*. Johannes keek vol bewondering naar Hem op en hierdoor maakte hij om zo te zeggen een begin met de *aanbidding* van het Lam, met de *eredienst* rondom het Lam, die nu in de gemeente al bijna tweeduizend jaar lang wordt voortgezet en die tot in alle eeuwigheid zal worden voortgezet in de hemel (zie Openb. 5:6vv.).

Het feit dat Christus het *Lam* is geworden, zegt ons ook iets over Zijn Persoon en Zijn gezindheid. Johannes de Doper zag een volwassen Man voor zich staan, van ongeveer dertig jaar oud. Toch sprak hij niet over Hem als de sterke Held, de *Leeuw* uit de stam van Juda, de Koning van Israël – hoewel Hij dat ongetwijfeld ook is (Openb. 5:5). Johannes zag Hem in de eerste plaats als het Lam van God, de lijdende Messias Die Zich stil en zwijgend naar de 'slachtbank' zou laten leiden (Jes. 53:7).

Bovendien moeten wij bedenken dat Christus het *Lam van God* is. Hij is niet het Lam van Abraham, of van een van de andere aartsvaders, hoewel Hij ongetwijfeld voor hun zonden heeft geboet. Hij is niet het Lam van Israël, of van de gemeente – hoewel zowel het aardse als het hemelse volk van God hun heil uitsluitend aan Hem te danken hebben. Nee, Christus is in de eerste plaats het *Lam van God*. Hoe moeten wij dit verstaan? In tweeërlei opzicht is Christus het *Lam van God*:

1. Hij is *door God* van eeuwigheid uitverkoren om het Lam te worden;
2. Hij is *voor God* het Lam tot een brandoffer geworden.

Christus is het Lam, 'voorgekend voor de grondlegging van de wereld' (1 Petr. 1:20). Toen de wereld nog niet bestond en de mensen nog niet waren geschapen, heeft God Zijn Zoon al apart gesteld als het Lam. En toen Christus op aarde kwam in de volheid van de tijd, heeft God Hem een lichaam toeberaid, opdat Hij in dit lichaam zou kunnen lijden en sterven. Het Lam is dus *door God* toeberaid. Maar het Lam is tevens allereerst *voor God* toeberaid, want Christus is gestorven met het uitgesproken doel om Zijn God en Vader te verheerlijken en Hem groot te maken daar waar de eerste mens Hem had onteerd.

Christus is het Lam tot een brandoffer

Daarom was Christus speciaal het Lam tot een *brandoffer* – en wij weten dat de brandoffers op het altaar geheel en al verteerd werden tot een liefelijke reuk voor God (Lev. 1). Het 'brandofferaspect' van het werk van Christus zien wij met name in het evangelie naar Johannes, waar het sterven van Christus steeds in verband met de *verheerlijking* van de Vader wordt gebracht (Joh. 10:17-18; 17:4; 18:11).

Dat Christus het Lam van God was, het Lam tot een brandoffer, werd in feite reeds aangeduid in Genesis 22. Heel treffend zei Abraham daar tegen zijn zoon Izak, die als een lam op het altaar werd gelegd: 'God zal *Zichzelf* voorzien van een lam ten brandoffer, mijn zoon' (Gen. 22:8). In die geschiedenis voorzag God toen in een plaatsvervangend offer, de ram die met zijn horens was verward in het struikgewas. Daarom noemde Abraham die plaats: 'De HEERE zal erin voorzien' (Gen. 22:14). Voor Christus, de Zoon van de Vader, was er echter géén plaatsvervanging mogelijk.

God had Hem bestemd om het ware Offerlam te worden; er was geen andere oplossing voor het zondevraagstuk. God Zélf voorzag in dit Offer, en Christus heeft voldaan aan al Zijn heilige en rechtvaardige eisen. God is geëerd, daar waar de zonde van de mens Hem had onteerd en een smet had geworpen op Zijn liefde en waarheid (door die in twijfel te trekken).

'Agnus Dei' door Francisco de Zurburán (1598-1664),

God Zelf rust in het volbrachte werk van Christus op het kruis van Golgotha, waarvan de waarde tot in eeuwigheid tot Hem opstijgt als een liefelijke reuk (lett. een 'reuk van rust'). En Christus is tegelijk ook het rustpunt voor óns hart en geweten. Wij mogen weten dat al onze zonden door Zijn zoenbloed zijn weggedaan en dat Hij ons tot de Vader heeft gebracht. De weg van Christus hier op aarde was een weg van diepe vernedering. Hij ging van de kribbe naar het kruis, en Hij ging die weg van smaad en lijden gewillig en geduldig. Wat een bewonderenswaardige Heiland hebben wij! Hij kwam om Gods wil te doen en Zichzelf op te offeren als het ware graan- en brandoffer, vredeoffer en zond- en schuldoffer. Laten wij Hem steeds prijzen:

*O Lam, voor onze zonden
op Golgotha geslacht,
U wordt uit vele monden
de lof en eer gebracht!
Door liefde, Heer, gedreven
hebt U aan 't kruis geboet.
U gaf voor ons Uw leven
en kocht ons met Uw bloed.*

